

PLAGIAAT SCHILDERIJ NAAR FOTO

Schilder schendt al snel auteursrecht

In korte tijd beschuldigen twee fotografen kunstenaars van plagiaat. Wanneer schendt een schilder het auteursrecht?

Michiel Kruijt
Amsterdam

Schilders maken ontzettend veel gebruik van foto's', zegt Egbert Dommering, expert auteursrecht en schrijver van een blog over kunst. 'Kijk naar Francis Bacon, de vloer van zijn atelier was bezaaid met foto's. De vraag is of de kern van het werk hetzelfde is. Als een kunstenaar de precieze foto gebruikt, bouw je geheel en al voort op een prestatie van een ander. Een veeleenvoudiging in een andere vorm die niet nieuw werk oplevert, is een inbreuk.'

Kijk bijvoorbeeld naar het schilderij *De executie van Maximiliaan*, zegt Dommering, die als hoogleraar informatierecht is verbonden aan Universiteit van Amsterdam. 'Manet had bij het schilderen van deze terechtstelling een beroemd doek van Goya over een executie voor ogen; *De derde mei 1808 in Madrid*. Dat is een geoorloofd beeldcitaat. Het gaat hier om een ander werk. Daar ligt de grens.'

Dat Luc Tuymans met zijn schilderij *A Belgian Politician* inbreuk heeft gemaakt op het auteursrecht van fotograaf Katrijn Van Giel lijkt de hoogleraar evident. Het schilderij gelijkt sterk en de Belgische kunstenaar heeft op dezelfde manier als zijn fotograferende landgenote de onderkant van het gezicht van de politicus weggelaten.

Tuymans had zich verweerd met de opmerking dat hij veel foto's gebruikt voor zijn werk en hij er niet aan kan beginnen om telkens toestemming te vragen voor het gebruik van 'een rondzwendend beeld'.

Die vlieger gaat volgens Dommering niet op. 'Verwerken van beeld is iets

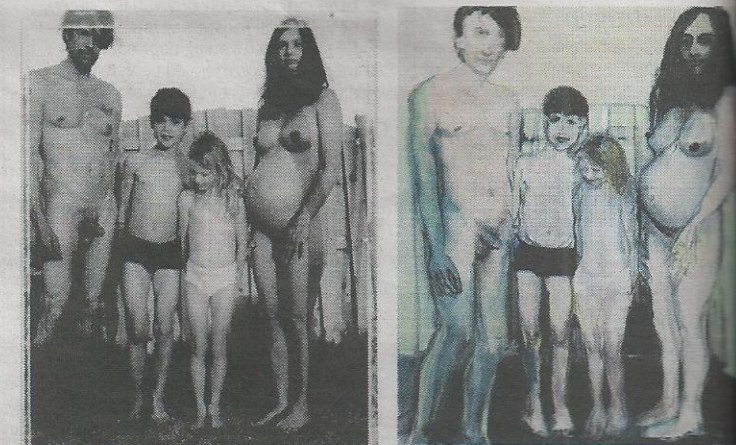
anders dan nabootsen. Elke fotograaf heeft auteursrecht op zijn foto's. Als hij toestemming verleent, is er geen probleem.'

Fotograaf Andre van Noord reageerde onlangs instemmend toen bleek dat Marlene Dumas, een vriendin van hem, een portret van zijn gezin had gebruikt voor een nieuw doek, *Nuclear Family*. Tuymans had geen toestemming verkregen. Niet vooraf en niet achteraf.

Dat gold ook voor de tekening die Iris van Dongen had gemaakt als schetsontwerp voor een staatsieportret van Willem-Alexander. Omdat de koning niet wilde poseren, had ze een door Koos Breukel gemaakt portret gebruikt, zonder goedkeuring van de fotograaf. Breukel maakte daar stennis over en mag nu de tekening lenen voor zijn nieuwe expositie. 'Ik heb foto en tekening gezien', zegt Dommering. 'Ook daar is geen aarzeling over; een inbreuk.'

Van Dongen heeft in haar tekening details veranderd en een nieuwe achtergrond getekend. Maar dat maakt volgens de wetenschapper niet uit. 'De pose, de manier van kijken, het uniform, het is twee druppels water. De hoofddruk is bepalend.'

Toch kan een kopie zijn toegestaan. 'Als een schilderij een opiniërende reactie geeft, bijvoorbeeld door beeldparodie.' De hoogleraar verwijst naar de rechtszaak tussen het Franse modehuis Vuitton en een studente van de Rietveldacademie in Amsterdam. Zij had een tas van Vuitton in een schilderij verwerkt als protest tegen de ongelijke aandacht voor societysterren als Paris Hilton en de humanitaire ramp in Darfur. 'Omdat het parodiërend was, heeft de kunstenaar gewonnen.'

Van beneden naar boven: Foto *Voor de baby* van Andre van Noord en schilderij *Nuclear Family* van Marlene Dumas. Schilderij *A Belgian politician* van Luc Tuymans en foto van Jean-Marie Dedecker door Katrijn Van Giel. Bovenaan fotoportret van Willem-Alexander door Koos Breukel (links) tekening van Iris van Dongen. Beeld: Andre van Noord, Zeno X Gallery, David Zwirner Gallery, Katrijn Van Giel, Koos Breukel en Gert Jan van Rooij